

Zbigniew Karolaczak

Poznań - Komandoria

Informator Archeologiczny : badania 7, 264-265

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POSADÓW, pow. Tomaszów Lubelski

Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
P.P. PKZ Oddział w Lublinie

Badania prowadziła mgr Irena Kutylowska.
Finansował WKZ w Lublinie. Pierwszy sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne i średniowieczne.

Stanowisko znajduje się około 1 km na północny-zachód od zabudowań wsi Posadów. Wieś położona jest na skraju szerokiej doliny / około 200 m n.p.m., środkiem której przepływa strumyk Kamień, stanowiąc dopływ Huczwy. Dolina z obu stron ograniczona jest garbami okrytymi lessem, których kulminacje wznoszą się do 250 m. n.p.m. Obiekt znajduje się na cyplu wysuniętym w stronę doliny i zakończonym, zwiastując od strony południowej stromym zboczem. Grodzisko powstało w wyniku odcięcia cypla od wierzchołki od strony północnej. Część wierzchołki tworząca majdan, otoczona została głęboko fosą i wałem ziemnym. Zewnętrzny stok wału łączy się bezpośrednio ze stromymi zboczami ograniczającymi cypl.

W celu rozeznania warstw kulturowych i uściślenia chronologii obiektu założono trzy wykopy sondażowe; od kulminacji wału do połowy szerokości fosy, przy zachodnim krańcu majdanu i przy północnej krawędzi majdanu.

Badania wskazują, że mamy tu do czynienia z dwiema fazami osadniczymi; starszą wczesnośredniowieczną - skupiającą się na wysoczyźnie i młodszą średniowieczną. Z fazą średniowieczną / XIV - XVII/ związana jest budowa wału i fosy.

W celu pełnego rozpoznania charakteru osadnictwa wczesnośredniowiecznego i średniowiecznego należałoby rozszerzyć zakres badań na stanowisku.

POZNAŃ-KOMANDORIA

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadził Zbigniew Karolczak.
Finansowało Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Ślady osadnictwa neolitycznego, osada z okresów: późnolateńskiego i wpływów rzymskich / k. przeworska/, osada wczesnośredniowieczna, cmentarz przykościelny / XII/XIII-XV w./, osada z okresu późnego średniowiecza i czasów nowożytnych.

Stanowisko położone jest w rejonie kościoła św. Jana Jerozolimskiego. Prace badawcze miały charakter ratowniczy.

Długość kontrolowanych wykopów wynosiła około 350/400 m, ich szerokość wahała się od 0,5 do 3 m. W trakcie kontroli stwierdzono występowanie uwarstwień osadniczych na znacznej przestrzeni.

Ustalono występowanie sporadycznych śladów osadnictwa, sięgających neolitu. Znalaziono kilka ułamków naczyń glinianych, jedno narzędzie krzemienne, kilka odpadów krzemienia, jeden półfabrykat kamienny - buława /?/, rozcieracz i fragment płyty do polerowania. Przedmioty te można zaliczyć do kultury pucharów lejkowatych.

W okresach: późnolateńskim i wpływów rzymskich w tym rejonie istniała osada z trwałą zabudową. Odsłonięto warstwę kulturową miąższości od 10 do 40 cm z obiektami w postaci jamy mieszkalnej, chaty słupowej. Inwentarz ruchomy stanowiło kilkadziesiąt ułamków naczyń glinianych.

Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego / tylko ułamki naczyń glinianych / pojawiają się w VIII-IX/X w.,. Nie można określić, czy było to osadnictwo przelotne czy trwałe.

Od schyłku XI w. i w wieku XI/XII osadnictwo ponownie przybrało formę trwałą. Odsłonięto trzy jamy z paleniskami o charakterze płytkich półziemianek. Inwentarz zawiera kilkadziesiąt ułamków naczyń glinianych, fragmenty dysz, kilka fragmentów osełek, fragment szydła oraz kilka półwytworów, ponad materiał osteologiczno-ichtiologiczny.

Od połowy XII w. aż do połowy wieku XIII obserwujemy kontynuację istnienia tej osady. Odsłonięto dwie płytkie jamy mieszkalne datowane materiałem ceramicznym na 2 połowę XII w. Inwentarz zawierał kilkadziesiąt ułamków naczyń glinianych oraz materiał osteologiczno-ichtiologiczny. W tym też okresie założono cmentarz przykościelny. Natrafiono na kilka pochówków ludzkich datowanych materiałem ceramicznym na XII/XIII - XV w.

Osada ta, jako "wieś św. Jana", rozwijająca się intensywnie od XIII po wiek XVII, z początkiem XVII w. przekształca się w miasteczko, ekspandując przestrzennie na północny-wschód oraz na zachód od kościoła. Kres jej rozwojowi kładą wojny szwedzkie, zwłaszcza północa / 1700 -21/, co uzyskuje potwierdzenie w odsłoniętych uwarstwie- niach osadniczych. W partii na zachód od kościoła stwierdzono osiem, na północny- wschód natomiast - cztery. Inwentarz zawiera kilkadziesiąt ułamków naczyń glinianych, fragmenty kafli, wyroby metalowe - m.in. nóż w oprawie ze skóry, okucia, gwoździe, podkówek, kilka fragmentów łyżek, fragment osełki, pasiderek z bursztynu oraz materiał osteologiczno-ichtiologiczny.

Przeprowadzone badania ujawniły wiele szczegółów dotyczących powiązań przestrzennych i chronologicznych nie tylko między poszczególnymi fazami osadnictwa w tym rejonie ale również względem subaglomeracji ostrowsko-śródeckiej. Ustalono również rzędne zalegania calca, uzyskując dane do rekonstrukcji pierwotnej topografii tego rejonu, stanowiącego jeden z istotnych elementów w ogólnym układzie wysokościowym Poznania średniowiecznego.

POZNAŃ-ZAMEK PRZEMYSŁAWA

patrz

wczesne średniowiecze